

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית פרשת כי תשא (פרה) תשפ"א לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף רי"ד

(שם ל-ו) לשון רבים, לפי שהיו עובדין לאלהות הרבה, יעקב שבעים היו לו והכתוב קורא אותן נפש, לפי שהיו עובדים לא-ל אחד (ויק"ר ד-ו) ע"כ. הרי לנו כי הכלל ישראל ביחד הם רק נפש אחת.

ובדרשות חתם סופר (לח' טבת פז), ובנדמ"ח דרוש יד) ביאר הדברים, דלכאורה לא ידוע ההכרח דנפשות עשו עבדו לאלהות הרבה, אפשר כולם כאחד השתחוו לשמש או לירח. אך הענין הוא, כי הכתוב (מיכה ד-ה) אומר, כי כל העמים ילכו איש בשם אלקיו, ואנחנו נלך בשם אלקים חיים ומלך עולם. ירצה כי כל העמים לפי טעותם שעובדים לאל אחר, אין שום כוונה לעבדו ולדבקו בו באחרית, אלא כל כוונתם להשיג אושר העולם הזה, ואין כל הדיעות שוות, זה עובד השמש שיעשרנו, וזה עובדו שיגברנו על שונאיו, וזה שיכבדנו, וזה שיאריך ימיו. נמצא אפילו עם אחד שעובד לעבודה זרה אחת, מכל מקום כל איש שבו הולך בשם אלהיו של עצמו, זה עובד ממנו וזה חייו וזה גבורתו, אבל אנחנו עם ה' הולכים בכוונה אחת בשם אלקים חיים ומלך עולם, לדבקה בו לבד ולעשות נחת רוח לו ולא לנו ה'. ועל כן כתיב בעשו נפשות וביעקב נפש ע"כ.

ואם כן מצות 'מחצית' השקל, מלמדת אותנו שאנו צריכים לעבוד את ה' בלתי לה' לבדו בלי שום פניות

זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקודש וגו', מחצית השקל תרומה לה' (ל-ג). ויש לדקדק דאחר שכבר אמר 'מחצית השקל בשקל הקודש', למה חזר ואמר 'מחצית השקל תרומה לה'. ועוד התחלה קרא ליה קודש ואחר כך קרא ליה תרומה לה'. גם להבין מאמרם (תוס' מנחות טז). שנתקשה משה רבינו עד שהראהו הקב"ה כמין מטבע של אש מתחת כסא הכבוד.

ונראה דידועים דברי האלשיך בטעם שצוותה תורה ליתן רק מחצית השקל ולא שקל שלם. להורות להאדם שהכלל ישראל יחד הם קומה שלימה ונפש אחת. וכמו שכל נפש מתחלק לרמ"ח אברים ושס"ה גידין, כן הכלל ישראל מתחלקת לששים רבוא חלקים, וביחד הם נפש אחת. וכמו שאברי הגוף יש לכל אבר תפקיד מיוחד, לא ראי זה כראי זה, כן היא בנפשות ישראל, יש לכל אחד מישראל תפקיד מיוחד בעולם, ומכולם יחד נשלם רצון העליון. ולכן נותן כל אחד מישראל רק חלק מהשקל (ובבעל הטורים כתוב, שק"ל בגימטריא נפ"ש), להורות כי הוא רק חלק מהכלל, והכלל ישראל ביחד הם נפש אחת שלימה, והוא לעצמו רק חלק ממנו ע"כ. וזהו על דרך מה שנאמר (בראשית מו-כו) כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים, וברש"י עשו שש נפשות היו לו, והכתוב קורא אותן נפשות ביתו

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

ברגשי גיל ושמחה ומתוך שבח והודי' להשי"ת, הננו מגישים מעומקא דליבא, ברכת מזלא טבא וגדיא יאה, קדם עטרת ראשנו

~ כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ~

לרגל השמחה השרויה במעונו באירוסי נכדתו הכלה תחי' בת לחתנו הרה"ג רבי יואל זוייסמאנדל שליט"א

היא רעווא שיזכה לשובע שמחות ורב תענוג ונחת דקדושה מכל יו"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא עד ביאת גוא"צ בב"א.

והנה לפעמים בגזירת היוצר נקבע הנס בשמים ממעל, היינו שנקבע הדבר אשר בכל שנה ושנה בהגיע הזמן הזה שוב נתגלה האור שהוא בשמים ממעל כמו שהיה בפעם הראשון, והנה על פי נבואה ורוח הקודש ידעו אם היה הנס רק לשעתה לא קבעו יום טוב לדורות, מה שאין כן אם נודע לישראל אשר זה האור נקבע ויתגלה בכל שנה, הנה קבעו יום טוב לדורות ע"ש.

וי"ש לומר עוד בטעם שנס פורים היא נצחי ומתגלה בכל שנה, בהקדם לבאר מה שנאמר במרדכי, ויזעק זעקה גדולה ומרה (אסתר ד-א). ובגמרא (מגילה טו.) מאי אמר, שמואל אמר גבר מלכא עילאה ממלכא תתאה ע"כ. וברש"י כינוי הוא להיפוך בלשון נקיה ע"כ. ובמהרש"א העיר דאם כן הטיח מרדכי דברים כלפי מעלה, ועל כן יש לפרש כפשטיה, דהכי קאמר הגם שגידל מלכא תתאה את המן, גבר מלכא עילאה להשפילו, ואמר כן דרך תפלה או בנבואה ע"כ. וגם על זה יש להעיר, דאם זה לשון תפלה, הוי ליה למימר 'יגבר' מלכא עילאה, בלשון עתיד.

ונראה כי ישועה זו בימי מרדכי ואסתר, הכין כבר יעקב אבינו, כאשר התפלל הצילני נא מיד אחי מיד עשו וגו' פן יבוא והכני את על הבנים (בראשית לב-יב). ואיתא בבעל הטורים הצילני נא מיד ראשי תיבות המ"ן, שיצא להכות את על בנים כדכתיב (אסתר ג-יג) טף ונשים (ב"ר עו-ה) ע"כ. והיינו כי המן היה מזרע עמלק שהיה בן אליפז בנו של עשו (בראשית לו-ז). ובמדבר קדמות (מ-כח) בשם ערכי הכינויים כי המן הוא גם גלגול של עשו ע"ש. והנה יעקב הוא מלכא עילאה, דרבנן איקרי מלכי דכתיב (משלי ח-טו) בי מלכים ימלוכו (גיטין סב.), כי צדיק גוזר והקב"ה מקיים, והקב"ה גוזר וצדיק מבטלו, ומי מושל בי, צדיק (מועד קטן טז:). ולא עוד אלא שהקב"ה קראו ליעקב א-ל (מגילה יח.). ועל כן רצה מרדכי לעורר למעלה, כי גבר כבר יעקב מלכא עילאה על עשו מלכא תתאה, והכין כבר ישועתן של ישראל בתפלתו הצילני נא מיד אחי מיד עשו. – ומעתה כיון שנס פורים פעל יעקב אבינו או בתפלתו, ויעקב מדת אמת היא נצחי, על כן נשאר כח הנס של פורים נצחי לעולם. והו שאומרים (בפיוט) שושנת 'יעקב' צהלה ושמחה, בראותם יחד תכלת מרדכי, כי יעקב הכין תשועה זו, ועל כן תשועתם היית לנצח, והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור.

[וזהו] שנאמר אצל יעקב, שנתאבק עם המלאך שרו של עשו, עד עלות השחר, ואז אמר ליעקב שלחני כי

צדדיות, אשר רק אז אנו מתאחדים להיות כנפש אחת. ולכן אחר שאמר הכתוב זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל. בא הכתוב לבאר טעמו, 'מחצית השקל', מה שנותנים רק מחצית, זה בא להורות 'תרומה לה', שעבודת ישראל צריכה להיות מופשט מכל עניני גשמיים, רק לרומם אותה לה', כי רק בעבודה כזו ישראל הם כגוף אחד ונפש אחת, וכל אחד הוא רק מחצית מהכלל, כי העובד ה' בפניות הוא מופרד, שכל אחד עושה עבור פניה אחרת. ולכן כאשר נתקשה משה בטעם 'מחצית' השקל, הראה לו ה' מטבע של אש מתחת כסא הכבוד, שכל הנשמות חצובות משם, וכמבואר בזה"ק (ח"א קכה: במדרש הנעלם), אחת היא לאמה (שיר ו-ט), לאמה זו כסא הכבוד שהיא אם לנשמה ויולדת לה, שנגזרה ממנה ע"כ. וכל אחד מישראל הוא רק חלק ממנה, על כן מצותה במחצית דייקא.

והנה בחתם סופר שם הוסיף עוד, כי יעקב אבינו היה מייחד עבודתו לה' לבדו, כמו שאמרו (פסחים נו.) שאמרו, כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבבנו אלא אחד ע"כ. ועבודה זו בלי פניות התקועה בעם ה', היא מודבקת בנפש יעקב והיינו חיותו. ועל כן כתיב כל הנפש לבית יעקב דייקא, מה שהם נפש אחת, היא מדביקותם ביעקב, הנפש לבית יעקב ע"כ.

והיינו כי כל אחד מהאבות הקדושים היה לו מדה מיוחדת שהשפיע לדורותיו, ומדתו של יעקב אמת, כמו שנאמר (מייכה ז-ב) תתן אמת ליעקב, ועבודת אמת היא בלי שום פניה, כי אז אין זה אמת. ויעקב אבינו לא מת (תענית ה:), כי אמת היא נצחית, כמו שנאמר שפת אמת תכון לעד (משלי יב-ט). והשבעים נפש שקורא אותן הכתוב לשון יחיד, שעובדין כולם לא-ל אחד בלי שום פניות, נפש זה באה לבית יעקב, שזהו מדתו.

*

ובימי הפורים העל"ט חשבתי במה שהעיר בבני יששכר (חנוכה ד-ג) דלכאורה קשה הלא נסים הרבה נעשו לישראל ולא תיקנו זכרון לדורות לעשות הימים שאירע בהם הנס יום טוב כמו שתיקנו בחנוכה ופורים, ולמה לא עשו לזכרון נס דיהושע בהעמדת החמה (יהושע י"ב), ונס דאסא, ויהושפט, וחזקיה וכיוצא. אך הוא, דהנה כל נס וישועה הנעשה לישראל הוא על ידי שמתגלה איזה אור עליון בשמים ממעל, ועל ידי זה מתהווה הנס בזמן הצורך,

לבטל הגזירה, כדי להציל את מרדכי אשר גידלה, ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת (ב-ז). ולא עוד אלא שאחר כך נשא אותה, כמו שדרשו (מגילה יג.) אל תקרי לבת אלא לבית ע"ש. ואמרו (שם יג.) שהיתה עומדת מחיקו של אחשורוש וטובלת ויושבת בחיקו של מרדכי ע"ש. אבל באמת ביטלה אסתר כל נגיעה, ונכנסה לבקש רחמים רק עבור כבוד ה' ועמו. ונראה דלכן בא דרשה זו רק ברמז, ויהי לו לבת, לבית, כי דבר זה לא היה ידוע לכל רק בהצנע, ואנשי שושן לא ידעו שאסתר אשתו, דאם כן ידעו שהיא יהודית, כי מרדכי לא ישא אשה עכו"ם. ולא עוד, הרי המלך נתן פקודה, ויקבצו את כל נערה 'בתולה' טובת מראה (אסתר ב-ג), ולא אשה נשואה, אלא על כרחך שהיה בהצנע, ולכן לא בא דבר זה אלא ברמז, כי בגלוי לא היתה אלא לבת].

זכדי שיתגלה דבר זה לעיני כל, סיבב ה' אז שאחשורוש ירומם וינשא את מרדכי, שהמן יקח את הלבוש ואת הסוס, והרכיבוהו ברחוב העיר, ויקרא לפניו ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו (ו-א). ומעתה גם אם תצא גזירת המן בפועל, מכל מקום למרדכי עצמו לא יגע אדם, שהרי המלך הכריז בכל העיר שהוא חפץ ביקרו, ולא עוד אלא שהמן עצמו הוא הקורא לפניו, ואם כן כבר יצא מרדכי עצמו מן הסכנה, ואף על פי כן וישב מרדכי אל שער המלך (ו-ב), ששב לשקו ולתעניתו (מגילה טו.), הרי דועקת מרדכי היתה בלתי לה' לבדו, ועל כן נשאר נס זה נצחי לדורות עולם, כי מה שנעשה בלי נגיעה רק לכבוד שמים הוא נצחי.

ונראה דמהאי טעמא בשעת הישועה כתיב, ובבזה לא שלחו את ידם (ט-טו), כי הגם שהמלך נתן רשות ושללם לבוז (ח-א), מכל מקום לא לקחו מהבזה, כי באמת בני ישראל בעלי חסד אינם רוצים להרוג אחרים אפילו כאשר מגיע להם, רק אלו שהרגו מבואר בתרגום שהיו עמלקים, אשר עליהם צוה הכתוב תמחה את זכר עמלק (דברים כה-ט), וקיימו בזה מצות ה'. ולכן ביקשה אסתר מהמלך, שינתן גם מחר ליהודים אשר בשושן לעשות 'כדת' היום (ט-ג), שיוכלו לעשות כדת של תורה להרוג עוד מהעמלקים שנשאר בשושן. ורצו בני ישראל לקיים מצות ה' בלתי לה' לבדו בלי שום נגיעה, לכן בבזה לא שלחו את ידם, שלא ליהנות שום הנאה גשמי ממעשיהם, אף שניתן להם רשות מהמלך לבוז שללם.

עלה השחר (בראשית לב-כו), נזרקה נבואה בפיו, כי בהיות שהתפלל אז יעקב על הצלתן של ישראל מהמן, אשר תחלת מפלתו התחילה בעלות השחר, שהגיע המן לבית אחשורוש בבוקר קודם זמן קריאת שמע (מדרש לקח טוב), כמו שאמרה לו זרש, ובבוקר אמור למלך (ו-ד), ושאל המלך מי בחצר, וצוה עליו מהר קח את הלבוש וגו' ועשה כן למרדכי היהודי היושב בשער המלך, ואז כאשר עלה השחר שלח אותו לאבדון].

*

ויש לומר עוד בטעם שזכו מרדכי ואסתר שתשועתם היית לנצח, ונבאר גם כן מה שאירע למרדכי, שצוה אחשורוש להמן, מהר קח את הלבוש ואת הסוס כאשר דברת ועשה כן למרדכי היהודי וגו' (ו-ד). ויש להבין איזה צורך היה בזה לישועתן של ישראל בסופו, שיתנו הכבוד הגדול הזה למרדכי, ובפשטות אין זה אלא עוד חלק ממפלת המן. ונראה דהא דימי הפורים נעשו נצחיים להכלל ישראל, והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור, וזכרם לא יסוף מזרעם, הוא מטעם דמרדכי ואסתר מסרו נפשיהם לטובתם של ישראל, בלתי לה' לבדו, בלי שום נגיעה עצמית. ושפת אמת תכון לעד, וקושטא קאי (שבת קד.). דלכאורה אסתר לעצמה לא היתה צריכה להיות חוששת מגזירת המן, כי לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה, ולכל אחד ואחד נדמתה לו כאומתו (מגילה יג.), ולא ידעו שהיא יהודית. ומה גם שהיא המלכה, ומי יגע באשת המלך. ואף על פי כן מסרה נפשה בכניסתה אל המלך שלא כדת, אשר אחת דתו להמית, רק עבור טובתן של ישראל.

אמנם מרדכי היה בסכנה עצומה ליהרג בגזירת המן, כי הוא העלה חמתו של המן, וירא המן כי אין מרדכי כורע ומשתחוה לו, וימלא המן חמה, ויבו בעיניו לשלוח יד במרדכי לבדו וגו', ויבקש המן להשמיד את כל היהודים וגו', ואם כן הוא יהיה הראשון שיחזיר המן אחריו שיהרגוהו. ואף על פי כן לא יצא לזעוק וללבוש שק ואפר עבור צרת עצמו, אלא עבור כבוד ה' ועמו, שאמר המן לשקול על גנוי המלך ביהודים לאבדם.

והנה אסתר הגם שלא היתה לה נגיעה לביטול הגזירה לצורך עצמה, מכל מקום נשאר לה נגיעה עצמי

וכיון שדבר זה היה נסיון גדול להעניים, שהיה בידם לשלוח יד בבזה להחיות את נפשם ונפש ביתם, ואף על פי כן וויתרו על זה כדי לעשות רצון קונם בלי שום נגיעה, על כן לא קיפחו מן השמים שכרם, ותיקן לישראל לדורות עולם שבימי הפורים יתנו מתנות לאביונים (ט-ב), אשר זהו לשכר על מה שבבזה לא שלחו את ידם.

*

וקרינו היום פרשת טהרת פרה אדומה, דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה וגו' (במדבר יט-ב). וברש"י לעולם היא נקראת על שמך, פרה שעשה משה במדבר (תנחומא ח) ע"כ. ובשפתי חכמים פירש שבכל הפרות היו צריכין לערב מפרה של משה, ובזה מקדשין אותו, ואי לאו הכי פסולה לאפר פרה, לכן נקראין כולן של משה ע"כ. [ועיין בזה במגדים חדשים שם דף תמט]. הרי לנו כי פרה שעשה משה היתה נצחי, שהוצרכו להשתמש ממנה לכל הדורות. וברש"י (יומא ד. ד"ה מכל) כתוב, ואני שמעתי אפר פרה של משה לא כלה ע"כ. ומבואר במשנה (פרה ג-ה) פרה הראשונה עשה משה והשניה עשה עזרא, וחמש מעזרא ואילך דברי רבי מאיר, וחכמים אומרים שבעה מעזרא ואילך ע"ש. ואם כן בבית שני שעמדה ת"כ שנה הוצרכו לחמש או שבעה פרות, ומימות משה עד עזרא קרוב לאלף שנה הספיקה להם פרה אחת שעשה משה.

* **ולשמה**

חתן וכלה נסיים, בטעם שנצטוו ליתן מחצית השקל, ושלש תרומות נאמרו כאן, אחת תרומת אדנים, שמהם נעשו האדנים שנאמר (לח-כו) ויהי מאת ככר הכסף וגו' (רש"י לטו). והענין הוא כי המשכן היא שורש הברכה שנמשכת מן השמים, וכמו שנאמר (תהלים קלג-ג) כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם. וכיון שלא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום (עוקצין ג-ב), על כן היסוד של המשכן, שהמה האדנים המחזיקים את הקרשים, שם לא יתרברב אחד על חבירו, אלא כולם יהיו שוין, העשיר לא ירבה והדל לא ימעט, כי רק על ידי זה יוכלו להמשיך הברכה מהמשכן, כאשר כל אחד מכיר ערכו שהוא רק מחצית.

ועל דרך זה הוא גם בהמקדש מעט, אשר איש ואשה זכו שכינה ביניהם (סוטה יז), האדם לעצמו צריך להכיר שהוא רק פלג גופא, ורק אחר שנשא אשה נעשה אדם השלם, וכמאמרם (יבמות סג) כל אדם שאין לו אשה אינו אדם שנאמר (בראשית ה-ב) זכר ונקבה בראם ויקרא את שמם אדם ע"כ. ולא יתרברב אחד על חבירו, כי הוא אינו שלם רק יחד עם מחברתו. וככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן (כה-ט), שיסוד המשכן הוא האדנים, ושם כולן שוין, אין אחד מתרברב על חבירו, כן תעשו לדורות, כאשר יבנו בית חדש בישראל להמשכת הדורות, ידע כל אחד ואחד שהוא רק מחצית, ואז תחול עליהם ברכת ה'.

וביאורו הוא כי משה רבינו נקרא איש האלקים (דברים ל-א), שכל אישיותו היה בטל לאלקים, לא היה לו שום פניה בשום דבר בעולם רק לעשות רצונך אלקי חפצתי, וכמו שאמר על עצמו (שמות טז-ז) ונחננו מה. וזהו על דרך שמצינו ביוסף הצדיק כאשר התגלה עצמו לאחיו אני יוסף, כתיב (בראשית מה-א) ויקרא הוציאו כל איש מעלי, ולא עמד איש אתו בהתודע יוסף אל אחיו. כי מטבע החומר היה ראוי שיתעורר אז אצלו הנאה של נקמה, שהם רצו להורגו, וכעת רואים שנתקיימה חלומו, שאחד עשר כוכבים משתחווים לו. ועל כן קרא יוסף והתפלל לה', הוציאו כל

הגליון הזה נתנדב על ידי

מוה"ר ר' יצחק ווייס הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול מוב	מוה"ר ר' שמואל גרינבוים הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול מוב	מוה"ר ר' יואל גליק הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול מוב	מוה"ר ר' חיים מאיר ווייער הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול מוב	מוה"ר ר' שמואל בנימין פאללאק הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בהנכנס בני לעול התורה והמצות	מוה"ר ר' ישעיה קיש הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונו בתגלחת בנו למול מוב
--	--	---	--	---	--